

PROJEKT ESS CVŽU

Gradivo za delavnico

UČIM SE UČITI

Predavateljica:
prof. Dušica Kunaver

september 2009

Širša vsebina: **Usposabljanje** ob učenju

Klasična izhodišča: Kdo? Kdaj? Kje? Kako? Koliko? Zakaj?

Ožja vsebina: Kako? Enostavno.

Kdo? Jaz

1) KAKO NAJ SE UČIM? ENOSTAVNO.

- Učna snov – skladiščenje bistva – uporaba znanja
- Stari Grki in moderno celostno učenje
- Motivacija (kratkoročni in dolgoročni cilji)
- Šolska krivulja (od 1. razreda osnovne šole naprej – vseživljenjsko učenje)
- Gradnja šolskega sistema (kot gradnja hiše)
- Učna »špirala«
- Priprava na učenje – ogled učne snovi
- Knjiga (ali jo znam uporabljati?! – gledati, videti ...)
- Branje (prvo, drugo, tretje)
- Koncentracija
- Miselni vzorci (bistvo, logika, smotrna poraba časa ...)
- Samozavest
- Učenje na pamet (pesmi)
- Zapomnjevanje – ponavljanje – trajni spomin ali pozabljanje
- Koliko časa za učenje?
- Poenostavljanje - po učnih sklopih, po šolskih predmetih (»parcelacija« znanja)
- Kaj imam in česa nimam?
- Domače naloge, raziskovalne naloge, referati
- Testi
- Koliko časa za učenje
- Utrujenost in počitek

KDO NAJ SE UČI? JAZ.

- temperament, značaj
- mnogo lažje je narediti strokovnjaka, kot dobrega človeka
- vedenje
- imidž ali spoštovanje
- Zaključne misli

UČENJE IN USPOSABLJANJE

»Grški vladar bo postal tisti, ki bo prvi poljubil mater!« sta nekega davnega dne sinova umrlega grškega kralja slišala preroške besede v preročišču Delfe. Eden od obeh bratov je hitro tekkel domov k materi, drugi brat pa je medtem poskušal doumeti bistveno vsebino prerokbe. Bil je skrbno šolan in imel je izoblikovan način pristopa do nekega problema. Prerokbo si je najprej nadvse pozorno zapisal, nato je odstranil vse odvečne besede in ostalo mu

je bistvo: »Prvi poljubil mater!« Premišljeval je naprej in ugotovil, da je prava neznanka pravzaprav samo beseda »mati«. Poljubiti mora torej »mater«. Čez čas je pokleknil pred templjem in poljubil »Mater Zemljo«!

Tako je Grčija namesto bratomorne vojne dobila odličnega vladarja. Delfsko preročišče ga je »testiralo«. Ni mu bilo treba odgovarjati na vprašanja ne iz matematike ne fizike, ne glasbe ne logike, moral pa je dokazati, da se je ob učenju vsega tega usposobil za način mišljenja, ki mu bo omogočilo, da si bo znal vso Grčijo ogledati, vendar bo znal odstranjevati drobne nepomembnosti in se osredotočiti na bistvene probleme dežele in jih rešiti.

Od tega dogodka je minilo kakih 2500 let, a se iz te stare zgodbe lahko marsičesa naučimo.

Danes s celostnim pristopom do učenja poskušamo sočasno vstopiti na vseh pet poti, ki vodijo v glavo (roka piše, oči gledajo, usta govorijo, ušesa poslušajo in misel vse to spremlja). Z miselnimi vzorci iz vsake učne snovi izluščimo bistvo in ga zapišemo v logičnem redu. Cilj takega učenja je – usposobiti se za poenostavljati, urejati in obvladovati neko znanje.

Usposabljanje ob učenju je postalo še toliko pomembnejše sedaj, ko je računalnik premagal človekov spomin. Danes glava kot skladišče znanja ni več tako pomembna, njene naloge so postale mnogo višje. Usposobiti se moramo, da bomo znali neko znanje poiskati in ga uporabljati. Naučiti se moramo »smučati« na vedno težjih »terenih«, ki jih zahteva današnji čas. »Smučišča« ne moremo spremeniti, treba pa je postati vsak dan boljši »smučar«, vsak dan spretnejši osvajalec znanja učenec.

Do naše naloge – smotrno učenje - bomo pristopili po klasični poti petih vprašanj:

Kdo? Kdaj? Kje? Kako? Zakaj?

KDO JE TISTI, KI NAJ SE UČI? JAZ.

Tako je! Od vsega si najpomembnejši ti. Se poznaš? Kaj premišljuješ o sebi? Se precenjuješ? Se podcenjuješ? Kje so pravi metri?

Predvsem pa, ali se vsak trenutek zavedaš, da si vsak trenutek nekakšen reprezentant. Janez si le znotraj svoje družine in najožjih prijateljev. Ko prideš v Novo mesto, te imajo za Ljubljančana. Ko prestopiš državno mejo, si predstavnik Slovenije. Odgovorna naloga!

KDAJ NAJ SE UČIM? Ob pravem času.

Vsak od nas ima svoj bioritem, zato ni pravila, kdaj je najboljši čas učenja. Vsak dan je drugačen, vsak človek je svet zase, vsak dan ima vsak od nas drugačne obveznosti.

Še preden pa se lotiš dela, ne pozabi na počitek! Pri tem pa pomisli na to, kaj sploh je počitek?

Počitek je sprememba. Ko dolgo stojiš - sedi! Ko dolgo sediš – vstani! Ko dolgo tečeš – se ustavi! S spremembo torej preganjaš utrujenost – to si velja zapomniti!

Predvsem je pomembno kakšna je tvoja delovna miza. Še nekaj let, pa bo tvoja delovna miza tvoje »ogledalo« na delovnem mestu. Ne pozabi, da si sam svoje sreče kovač! In še to - danes kuješ železo za jutri!

Si znaš razporediti in urediti in obvladati neko delo – na delovni mizi?

Temu bi lahko rekli notranja organizacija dela in sprotno »odstranjevanje« utrujenosti in še »iskanje notranjih rezerv«!.

Vsako delo mora biti narejeno v nekem določenem času. Tudi učenje. »Sedenje pri knjigah« je le privilegij šolarjev, na delovnem mestu ni »sedenja pri strojih« ne »sedenja pri papirjih«.

KAKO NAJ SE UČIM? Poenostavljaljaj in varčuj s časom!

1) KNJIGA

Ob vprašanju kako se učiti, pridemo takoj do naslednjega vprašanja: kako se ob učenju usposablja za vedno težje naloge. Usposabljanje je torej tisto, kar je najpomembnejše, vendar brez učenja pa to pač ni mogoče.

Ne uči se ničesar in ne delaj ničesar, kar si nisi najprej ogledal! Ne plezaj v gorah v steno, preden si je nisi dobro ogledal. Ne začni popravljati avtomobila, preden si ga nisi ogledal. Preden se lotiš knjige si jo oglej, jo prelistaj, preberi kazalo, preglej slike. Vživetiti se moraš v knjigo in jo spoznati, preden se začneš iz nje učiti. Knjiga je prijatelj, ki ga moraš predvsem poznati. Določeno učno snov si še natančneje oglej, nato začni z branjem:

- prvo (hitro) branje, da spoznaš kaj se boš učil,
- drugo (počasno) branje in pisanje izpiskov
- tretje (hitro) branje besedila v knjigi ali samo pregled tvojih zapiskov.

Skladiščenje nekega znanja bi lahko primerjali skladiščenju sadja. Sadje je pokvarljivo, znanje je pozabljivo – mi pa bi želeli oboje »skladiščiti«.

Kako skladiščimo sadje?

Ne moremo skladiščiti 100 kg SADJA, ker nam bo pač prej ali slej zgnilo. Koncentrirajmo, »skrčimo« sadje v SIRUP. Sirup sicer ni več isto kot sadje, je pa

idealna oblika skladiščenja. Ob uporabi pa nikar ne pijmo sirupa, razredčimo - »razširimo« - ga v SOK

Kako pa »skladiščimo« znanje?

Knjige o Martinu Krpanu (UČNA SNOV) pač ne moremo »skladiščiti«, ker naši možgani niso ustvarjeni tako, da bi si zapomnili dolga besedila. Koncentrirajmo, »skrčimo« besedilo knjige v MISELNI VZOREC ali PLONK LISTIČ (srečanje s cesarjem – pot na Dunaj – Brdavs – dvoboj). Ko pa bo treba uporabiti to znanje in povedati povest o Krpanu, bomo vsebino »plonk listka« razširili v lepo pripoved.

Vzorec SADJE-SIRUP-SOK ni sicer nobeno odkritje Amerike, je pa odlični vzorec za zavestno usposabljanje ob vsakem učenju.

Ko povest o Martinu Krpanu spraviš na nekaj ključnih besed, je to usposabljanje za ločevanje bistvo od nebistvenega. To je tudi trening za inteligentno sprejemanje znanja.

Ko pa iz ključnih besed oblikuješ pripoved o Krpanu, je to usposabljanje v govornih spretnostih in kombinatornih sposobnostih (k pripovedi o Krpanu boš dodal še znanje, ki ga imaš o konjih, o tihotapstvu, o soli, o poti na Dunaj ...). Ob takem učenju pridobiš nekaj, kar je najpomembnejše - samozavest! **Saj to jaz zmorem! Bravo jaz!**